

Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка
Кафедра оркестрового диригування

«ПОГОДЖУЮ»

Гарант освітньо-професійної
програми, доцент

 Я. ОЛЕКСІВ

"_25_"_червня_2021 року

«ПОГОДЖУЮ»

Декан факультету оркестрових
інструментів, доцент

 Т. ЛАЗУРКЕВИЧ

"_25_"_червня_2021 року

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

 О. КУШНІР

"_25_"_червня_2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІНСТРУМЕНТУВАННЯ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво»
Профілізація	«Скрипка», «Альт», «Віолончель», «Контрабас», «Арфа»
Статус	Вибіркова компонента циклу дисциплін для отримання додаткових кваліфікацій (ВК 3.1.3)
Загальний обсяг	6 кредитів ЄКТС (180 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік
Термін викладання	5-8 семестри
Факультет	Оркестрових інструментів
Форма навчання	Денна

Львів 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Інструментування» для профілізацій: «Скрипка», «Альт», «Віолончель», «Контрабас», «Арфа» з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» оновлена відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М.В. Лисенка від 26 травня 2021 року (Протокол № 1).

Розробник:

Хащеватська Світлана Степанівна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри оркестрового диригування

Робоча програма навчальної дисципліни «Інструментування» затверджена на засіданні кафедри оркестрового диригування від ”_23_” __червня__ 2021 р., протокол № __10__.

Завідувач кафедри оркестрового диригування – заслужений діяч мистецтв України, професор Чупашко Іван Петрович

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни передбачає професійне володіння засобами інструментування для камерних ансамблів різних типів (тріо, квартетів, квінтетів, секстетів та ін.), а також для струнних оркестрів з розширеним інструментальним складом. Основною метою занять з інструментування та перекладення є інструментування творів, з якими студент виступає на академічних концертах з оркестром.

Основним завданням дисципліни, що постають перед студентами, є:

– визначення художнього змісту твору, що інструментується, його форми і у відповідності з цим найбільш раціонального розподілу тембрів у розвитку основного мелодичного матеріалу;

– аналіз елементів фактури твору, що інструментується (до запису в партитурі) і визначення варіантів оркестрової фактури: педалі, контрапункту, фігурації, а також закономірного розвитку цих оркестрових функцій, що відповідають основному авторському задуму;

– вміння аналізувати в процесі інструментування гармонічне голосоведіння, а у разі потреби (у скороченому запису фактури твору його автором) – коригувати його.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2.Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4.Здатність до розв'язання проблем.

ЗК5.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- ЗК6.**Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК7.**Здатність до критики та самокритики.
- ЗК8.**Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК9.**Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
- ЗК10.**Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК12.**Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК13.**Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
- ЗК14.**Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК15.**Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК17.**Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

- СК1.**Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
- СК2.**Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у творчо-виконавській діяльності.
- СК3.**Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
- СК4.**Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
- СК6.**Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК7.Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

СК9.Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

СК10.Здатність оперувати професійною термінологією.

СК11.Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК12.Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК13.Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

РН4.Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

РН8.Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

РН10.Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

РН13.Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

РН14.Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Розподіл аудиторних годин за курсами і семестрами											
	Екзамени	Заліки	Атестаційні		Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	I курс	II курс	III курс	IV курс								
						Всього	у тому числі:			Семестри											
	лекційні	індивідуальні	практичні				1	2		3	4	5	6	7	8						
	Кількість тижнів в семестрі																				
	15																				
Інструментування (струнні інструменти)		5-8		6	180	60		60										1	1	1	1

Розподіл годин та кредитів за курсами та семестрами

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин									
			Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота					
				Всього	у тому числі:							
					лекційні	індивідуальні		практичні				
I												
	1											
	2											
II												
	3											
	4											
III		3	90	30		30		60				
	5	1,5	45	15		15		30				
	6	1,5	45	15		15		30				
IV		3	90	30		30		60				
	7	1,5	45	15		15		30				
	8	1,5	45	15		15		30				

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕТВОРЕННЯ ФОРТЕПІАННОЇ ФАКТУРИ В ОРКЕСТРОВУ.

Тема 1. Особливості фортепіанної фактури та способи перетворення її в оркестрову.

Кількість годин 15.

Змістовий модуль 2. ОРКЕСТРОВІ ФУНКЦІЇ ТА ЇХ ВЗАЄМОДІЯ В КАМЕРНОМУ АНСАМБЛІ (СТРУННОМУ ОРКЕСТРІ).

Тема 1. Мелодія як головний засіб художньої виразності у створенні музичного образу. Способи виділення мелодії.

Тема 2. Контрапункт як самостійна мелодична лінія та способи його виділення.

Тема 3. Гармонічна педаль як виклад гармонії. Розміщення гармонічної педалі.

Тема 4. Гармонічна фігурація як виклад гармонії у різних ритмічних комбінаціях.

Тема 5. Бас як фундамент гармонії. Способи виділення баса.

Кількість годин 15.

Змістовий модуль 3. ІНСТРУМЕНТУВАННЯ ДЛЯ КАМЕРНОГО АНСАМБЛЮ РІЗНИХ ТИПІВ.

Тема 1. Інструментування для струнного тріо.

Тема 2. Інструментування для струнного квартету.

Тема 3. Інструментування для струнного квінтету.

Тема 4. Інструментування для струнного секстету.

Тема 5. Інструментування для струнного ансамблю розширеного складу з духовими (флейта, гобой) та ударними інструментами.

Кількість годин 15.

Змістовий модуль 4. ІНСТРУМЕНТУВАННЯ ДЛЯ СТРУННОГО ОРКЕСТРУ РОЗШИРЕНОГО СКЛАДУ.

Тема 1. Поєднання інструментальних груп і тембрів, використання технічних можливостей інструментів та співвідношення сили звука.

Тема 2. Інструментування акомпанементу солісту-співаку.

Тема 3. Інструментування акомпанементу солісту-інструменталісту.

Кількість годин 15.

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Інструментування твору малої форми для камерного ансамблю (тріо).	28
2	Підготовка до підсумкового контролю	2
3	Інструментування твору малої форми для камерного ансамблю (квартету).	28
4	Підготовка до підсумкового контролю	2
5	Інструментування твору малої форми для камерного ансамблю (квінтету, секстету).	28
6	Підготовка до підсумкового контролю	2
7	Перекладення хорового твору без супроводу для струнного оркестру.	28
8	Підготовка до підсумкового контролю	2
9	Всього годин	120

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Критерій оцінки є багаторівневим поняттям, яке стосується результату праці студента протягом певного часу. Він складається з об'єктивних та суб'єктивних факторів оцінки. Під „суб'єктивним”, а даному випадку, розуміється обдарованість студента. Під „об'єктивним” – його ставлення до предмету, що виявляється у виконанні творчих завдань. Базове поняття критерію оцінки – це „художнє враження”, яке містить основні компоненти оціночних факторів.

Оцінювання знань студентів впродовж семестру здійснюється на основі рейтингової системи за шкалою від 0 до 100 балів, яка складається з рейтингу роботи студента впродовж семестру (поточна успішність) та рейтингу на іспиті (підсумкова оцінка).

Критерієм оцінювання поточної успішності студента протягом семестру є виконання ним творчих робіт з інструментування та перекладення згідно програмних вимог.

Поточна успішність оцінюється за рейтинговою системою і визначається кількістю балів.

Балами 45 – 50 (відмінно, „5”) оцінюється досконале виконання творчих робіт, високий рівень їх складності, зрілість інтерпретації, розуміння стилю та жанру. Вміння поєднати загальні питання оркестрознавства і побудови оркестрової тканини з окремими питаннями інструментування і перекладення. Ретельна підготовка домашніх завдань. Висока працездатність.

Балами 36 – 44 (добре, „4”) оцінюється дуже добре виконання творчих робіт, яке виявляється у детальному вивченні першоджерела (твору, що інструментується або перекладається). Вміння аналізувати його з різних точок зору (формально-структурної побудови, ритмо-інтонаційної та ладо-гармонічної сфери). Дуже добра підготовка домашніх завдань, добра працездатність.

Балами 30 –35 (задовільно, „3”) оцінюється задовільне виконання творчих робіт. Посереднє знання першоджерела: аналіз побудови твору, його ритмо-інтонаційну та ладо-гармонічну сфери. Задовільна підготовка домашніх завдань, низька працездатність.

Балами 1 – 25 (незадовільно, „2”) оцінюється незадовільне виконання творчих робіт: відсутність знань компонентів першоджерела, незрілість інтерпретації, нерозуміння стилю і жанру, відсутність ерудиції та практичних навичок.

Підсумкова оцінка (остаточний рейтинг) визначається сумарно за поточну успішність та залік.

Розподіл балів, які отримують студенти

Залік (6 семестр)

Поточне тестування та самостійна робота											Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2					Змістовний модуль 3					100
T 1	T1	T2	T3	T4	T5	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	

Залік (8 семестр)

Поточне тестування та самостійна робота			Сума
Змістовний модуль 4			100
T 1	T 2	T 3	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку (диференційованого) та екзамену
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

БАЛИ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	
30-31	E	задовільно
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи. *

* Жодна із запропонованих класифікацій не позбавлена недоліків. На практиці викладач з дисципліни «Інструментування» інтегрує методи різних структур, утворюючи неординарні (універсальні) методи навчання, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної і творчої мети.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. **Попередній контроль** спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з теми, яка буде вивчатися.

2. **Поточний контроль** здійснюється на практичних заняттях з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.

3. **Тематичний контроль** здійснюється періодично, після вивчення нової теми і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.

4. **Підсумковий контроль** проводиться в кінці семестру.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Барсова І. Книга про оркестр. К., 1981.
2. Василенко С. Инструментовка для симфонического оркестра. Т.1, Т.2. М., 1953-1956.
3. Витачек Ф. Очерки по искусству оркестровки XIX в. М., 1979.
4. Горчаков С. Практическое руководство по инструментовке для духового оркестра. М., 1962.
5. Гуменюк А. Українські народні музичні інструменти, інструментальні ансамблі та оркестри. К., 1059.
6. Гуцал В. Инструментовка для оркестру українських народних інструментів. К., 1988.
7. Іванов П. Оркестр українських народних інструментів. К., 1960.
8. Клебанов Д. Искусство инструментовки. К., 1972.
9. Комаренко В. Український оркестр народних інструментів. К., 1960.
11. Пистон У. Оркестровка. М., 1990.
12. Пшеничний Д. Аранжування для народних інструментів /Д.Пшеничний. – Київ: Музична Україна, 1984. – 116.
13. Римский-Корсаков Н. Основы оркестровки. Т.1. М., 1960.
14. Рогаль-Левицкий Д. Современный оркестр. Т.4. М., 1956.
15. Хащеватська С. Аналіз оркестрової фактури та способи її перекладення на фортепіано / С.Хащеватська. – Львів: ЛДМА ім. М.В.Лисенка, 2002. – 32 с.

10.1. Рекомендована базова література

Твори для різних типів камерного ансамблю

- Гріг Е. Колискова Соль мажор.
- Гріг Е. Танок на площі. Танок дівчат. Танок голландських моряків з балету „Мідний вершник”.
- Косенко В. Збірник „Дитячі п’єси для фортепіано”. К., 1958.
- Лисенко М. Вибрані твори для фортепіано. К., 1964.
- Лядов А. Прелюдія-пастораль Ля мажор. Мазурка Ля мажор. Танець комара.
- Мусоргський М. Картинки з виставки.
- Чайковський П. Дитячий альбом для фортепіано. К., 1972.
- Шуман Р. Альбом для юнацтва. М., 1949.
- Щуровський Ю. Гопак (Збірник п’єс українських радянських композиторів для фортепіано. К., 1951).

Перекладення хорового твору без супроводу для струнного оркестру

Глієр Р. Из острова смотрит островок.
Гречанинов А. Весна идѣт.
Ернесакс Г. На болоті.
Калінніков В. Зима.
Козак Є. Вибрані хорові твори. К., 1960.
Колеса М. Вибрані зорові твори. К., 1983.
Леонтович М. Хорові твори. К., 1970.
Лятошинський Б. Тече вода в синє море.
Лятошинський Б. Вибрані хорові твори. К., 1952.
Римський –Корсаков М. Ночевала тучка золотая.
Скалецький Р. Гомоніла Україна. К., 1989.
Скалецький Р. Вечір. К., 1989.
Степовий Я. Хорові твори. Т.3. К., 1965.
Танєєв С. Розвалину башни... Вечер. Из збірки „9 хорів”. М., 1967.

Твори для струнного оркестру розширеного складу

Гріг Е. Сільський танець
Дебюссі К. Дівчина з волоссям кольору льону.
Дебюссі К. Аромати і звуки мають у вечірньому повітрі.
Мендельсон Ф. Пісні без слів для фортепіано. М., 1975.
Мясковський М. Химери.
Прокоф'єв С. Гавот соль мінор.
Рахманінов С. Прелюдія ре мінор.
Степовий Я. Експромт, тв. 7 № 1.
Чайковський П. Збірник „Вибрані твори для фортепіано”. М., 1949.(Романс, тв.5. Салонна музика. Гумореска. Полька. Пролісок. Баркарола. Осіння пісня з „Пор року”).
Шамо І. Літній вечір.
Шопен Ф. Мазурка, тв.6 № 1 для фортепіано. М., 1961.
Шопен Ф. Вальси: 7, 10, 13. Ноктюрн мі-бемоль мажор. Ноктюрн мі мінор.
Шостакович Д. Прелюдія ре мінор з „24 прелюдій” для фортепіано.

Інструментування акомпанементу солісту-співаку

Кос-Анатольський А. Молодість моя. Пісні та романси. Львів, 1061.
Косенко В. Вибрані романси. М., 1968.
Людкевич С. Солоспіви. К., 1969.
Романси українських композиторів на слова О. Пушкіна. Л., 1974.
Романси українських композиторів-класиків. К., 1990.

Степовий Я. Романси. К., 1969.

Українські народні пісні. Обробки для низького голосу в супроводі фортепіано. Вип. III. 1969. Вип. XVIII. 1971. Вип. IX. 1979.

Українські народні пісні. Обробки для середнього голосу в супроводі фортепіано. Вип. VIII. К., 1971.

Українські народні пісні. Обробки для високого голосу в супроводі фортепіано. Вип. I. К., 1969. Вип. III. К., 1975. Вип. IV. К., 1975. Вип. XIII. К., 1985.

Інструментування акомпанементу солісту-інструменталісту

Аренський А. Фантазія на теми Рябініна.

Глюк К. Концерт для флейти з оркестром. М., 1975.

Франк Ц. Симфонічні варіації для фортепіано.

Чайковський П. Меланхолійна серенада для скрипки.